

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a dr. Turi Attila ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a Herke Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Herke Csongor ügyvéd, ügyvéd címe) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a Baranya Megyei Bíróság 2010. május 14. napján kelt 8.G.20.582/2007/81. számú ítélete ellen az alperes által 84. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - megváltoztatja, és a keresetet teljes egészében elutasítja.

Mellőzi az alperesnek le nem rótt elsőfokú eljárási illetékben való marasztalását.

A felperest terhelő, alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 1.062.500 (egymillió-hatvankettőezer-ötszáz) forintra felemeli.

A felperest terhelő, államnak járó le nem rótt elsőfokú eljárási illeték összegét 900.000 (kilencszázezer) forintra felemeli.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 570.000 (ötszázhetvenezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a peres felek 2004. november 16-án vállalkozási szerződést kötöttek, amellyel az alperes - a beruházás fővállalkozójaként - megrendelte a felperestől a p.-i déli városnegyed központjában épülő 116 db szociális bérlet és 55 férőhelyes mélygarázs zsaluzási, szerkezetbetonozási munkáit, továbbá a szerkezeti falak falazását, egyösszegű 43.000.000 forint + ÁFA vállalkozói díj ellenében. A szerződés szerint a munkaterület átadási határideje 2004. november 17., befejezési határideje 2005. március 31. napja volt. A teljesítési határidő vállalkozónak felróható túllépése esetére a felek a szerződésben a vállalkozót terhelő napi 1% késedelmi kötbért, a szerződés vállalkozónak felróható okból való nem teljesítése esetére a vállalkozót terhelő, a bruttó szerződési érték 20%-ának megfelelő megghiúsulási kötbért kötöttek ki. A szerződésben az alperes vállalta a beépítésre kerülő anyagok, valamint a munka teljesítéséhez szükséges emelődaru biztosítását is. A szerződésben foglaltakat a felperes 99 napos teljesítési késedelemmel, 2005. július 8. napján teljesítette. Ebből a késedelemből 49 nap volt a felperes terhére róható, amelyet az okozott, hogy a felperes nem vezényelt elegendő létszámot a munkaterületre, nem biztosított elegendő élőmunkát a kivitelezéshez. Késedelemből eredően az alperesnek plusz költségei merültek fel: darubérleti díj, zsaluzóelemek bérleti díja tekintetében, ezen kívül költsége merült fel a zsaluzóelemek javításával és tisztításával kapcsolatban. Az alperesnek a felperes által nem megfelelően készített szerkezeti élképzés és a zsaluzási egyenetlenségek miatt, a hibák kijavításának költségei tekintetében többlet kiadásai merültek fel.

Az alperes szerződésben rögzített vállalkozási díjból 17.000.000 forintnak a kifizetését megtagadta. A felperes keresetében kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest 17.000.000 forint, valamint annak 2005. július 9-től a kifizetés napjáig járó törvényes kamatai és perköltség megfizetésére.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta, hogy a felperes teljes vállalkozói díjigényéből 17.000.000 forint kifizetését megtagadta, azonban a kereset erejéig beszámítási kifogást terjesztett elő a felperes teljesítési késedelmére tekintettel késedelmi kötbér, a felperes késedelmes teljesítésével összefüggésben kifizetett többlet költségek és a felperes hibás teljesítésével kapcsolatban kifizetett többlet munkadíjak körében kártérítés, továbbá garanciális visszatartás címén.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 6.250.000 forintot, és abból 5.100.000 forintnak 2007. július 18-tól, míg 1.150.000 forintnak 2007. november 25-től a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest az alperes javára 216.758 forint elsőfokú perköltség, az állam javára 540.000 forint le nem rótt elsőfokú eljárási illeték, míg az alperest az állam javára 360.000 forint elsőfokú eljárási illeték megfizetésére. Döntését azzal indokolta, hogy az alperesnek a késedelmi kötbér címén előterjesztett, a kereseti kérelem összecszerúségét meghaladó, de a kereset erejéig érvényesített összegű beszámítási kifogását csak részben találta alaposnak. Megállapította, hogy a felek a szerződésükben a késedelmi kötbért nem maximálták

ugyan, de a szerződés nyelvtani értelmezése és a feleknek a szerződés teljesítése körében tanúsított magatartása alapján, abból kiindulva, hogy a felek a szerződéses jognyilatkozataikat a gazdasági ésszerűség követelményei szerint kívánták megtenni, arra következtetésre jutott, hogy a felperest terhelő késedelmi kötbérnek a felső határa megegyezik a felek által kikötött meghiúsulási kötbér mértékével, azaz a bruttó szerződésérték 20%-ával. A perben beszerzett igazságügyi szakértői vélemények alapján megállapította, hogy a felperesnek felróható teljesítési késedelem a 20 napot meghaladta, így a felperes a bruttó vállalkozói díj 20%-ának megfelelő késedelmi kötbér fizetésére köteles az alperes a javára, amelynek összege 10.750.000 forint, amelyet az alperes a Ptk. 296.§ alapján jogszerűen számíthatott be a felperes kereseti követelésébe. A felperes hibás teljesítésével okozati összefüggésben alperesnél felmerült többletköltséget nem találta beszámíthatónak arra figyelemmel, hogy a felperes javításra való felhívás hiányában az alperessel szemben ilyen követelést nem érvényesíthet. A szerződés késedelmes teljesítésével okozott kár megtérítése körében előterjesztett igényeket a Ptk. 246.§ (2) bekezdése alapján azért utasította el, mert az e körben elismerhetőnek ítélt kárigény összege nem haladta meg az alperes beszámítási kifogásából megalapozottnak talált késedelmi kötbér, mint kárátalány összegét. A garanciális visszatartás címén előterjesztett beszámítási kifogás tekintetében megállapította, hogy a garanciális visszatartás szerződés szerinti egy éves időtartama időközben többszörösen eltelt.

Az ítélet ellen annak megváltoztatása és a kereset teljes elutasítása, valamint a felperes perköltségben való marasztalása iránt az alperes terjesztett elő fellebbezést. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság annak ellenére, hogy a felek közötti vállalkozási szerződés nem tartalmaz kötbérmaximumot, a késedelmi kötbér mértékét a meghiúsulási kötbérkikötésnek megfelelően a bruttó szerződésérték 20%-ában maximalizálta, amellyel a felek között kikötött késedelmi kötbért mérsékelte. Hivatkozott arra, hogy a kötbérmérséklésnek a Legfelsőbb Bíróság GK. 17. számú állásfoglalásában foglalt feltételei nem állnak fenn, figyelemmel arra, hogy a felperesi késedelemből adódóan az alperesnek számottevő kára keletkezett, amelyet azonban a kötbér kárátalány jellegéhez kapcsolódó bizonyítási szabályok miatt nem kellett bizonyítania. Hivatkozott arra, hogy az alperes számára legkedvezőtlenebb szakértői számítás alapján is meghaladja a felperes terhére róható késedelmi napok alapján számítandó szerződés szerinti késedelmi kötbér összege a felperes vállalkozói díjigényét. Miután az alperes viszontkeresetet nem terjesztett elő, csak a kereseti követelés erejéig kívánta beszámítási kifogás formájában érvényesíteni kötbér iránti igényét, ez önmagában kötbérmérséklésnek minősül, további méltányolható indok pedig nincs a kikötött kötbér mérséklésére. Utalt arra is, hogy nem álltak fenn olyan körülmények sem, amelyek a szerződésszegő felperes egyébként felróható magatartását enyhébben megítélhetővé tették volna.

Hivatkozott arra is, hogy a szakértői számítással, és az ennek alapján tett elsőfokú ítéleti ténymegállapítással szemben az alperes a szerződést csak 2005. augusztus 18-án, azaz 140 napos késedelemmel teljesítette. A késett napok számának téves

megítélése kihatott a szerződésszegéssel okozott kár összegszerűsége tekintetében az elsőfokú bíróság által elszámolhatónak ítélt kár mértékére is.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és az alperes perköltségben való marasztalására irányult.

A fellebbezés alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság is elfogadta ítélezése alapjául. Nem értett egyet ugyanakkor a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által alkalmazott jogi megoldással, és így az érdemi döntéssel sem.

A felek olyan vállalkozási szerződést kötöttek, amelyben napi 1% késedelmi kötbért kötöttek ki a vállalkozónak felróható késedelem esetére anélkül, hogy a késedelmi kötbér mértékének maximumát meghatározták volna. Az irányadó tényállás szerint az összesen 99 késedelmes napból a felperes terhére 49 nap esik, amelynek kötbérvonzata a szerződés alapján számítva 26.337.500 forint.

Helyesen hivatkozott fellebbezésében az alperes arra, hogy azzal, hogy az elsőfokú bíróság a késedelmi kötbér mértékét a szerződésben kikötött meghiúsulási kötbér mértékében maximalizálta, a felek között kikötött késedelmi kötbért mérsékelte.

A 20 nap késedelem alapján számított és az elsőfokú bíróság által beszámíthatónak ítélt 10.750.000 forint, a felperesnek felróható tényleges késedelem alapján számítandó 26.337.500 forinthez képest 60%-os csökkentést jelent. Ennek azonban a másodfokú bíróság megítélése szerint sem a Ptk. 247.§ (1) bekezdésének b) pontja, sem a fellebbezésben hivatkozott GK. 17. számú kollégiumi állásfoglalás alapján nem álltak fenn a feltételei.

A Ptk. indokolása szerint a kötbérmérséklés jogával csak kivételesen kell a bíróságoknak élniük, s a „túlzott mérték” elsősorban, de nem kizárólagosan mértéket jelent, a bíróság a szolgáltatás értékének és a kötbér nagyságának összemérésén túl értékelheti pl. a felróhatóság fokát is.

Annak eldöntésénél, hogy indokolt-e a kötbér mérséklése, s ha igen, milyen mértékben, a bírósági gyakorlat alapján figyelembe kell venni a szolgáltatás értékének és a kötbér mértékének arányát, a szerződésszegéssel okozott kár nagyságát, a szerződéskötés körülményeit, így azt is, hogy a szerződéskötéskor megvolt-e a teljesítés reális alapja, a jogosult esetleges szerződésszegő, a teljesítést késleltető magatartását, a jogosultnak a teljesítéshez fűződő érdekét, a kötelezett szerződésszegő magatartása felróhatóságának fokát, azt, hogy a teljes kötbér kiszabása nem ró-e a szerződésszegő félre a kötbér teljesítésre ösztönző hatásán túlmenő rendkívüli terhet, a felek vagyoni helyzetét, s általában a kötbérmérséklés szempontjából jelentős minden körülményt.

A Legfelsőbb Bíróság GK.17. számú kollégiumi állásfoglalása szerint gazdálkodó szervezetek egymás közötti viszonyában általában akkor lehet helye a kötbér mérséklésének, ha a szerződésszegés folytán számottevő kár nem keletkezett, és olyan körülmények forognak fenn, amelyek a szerződésszegő fél egyébként felróható magatartását - figyelemmel a nemzetgazdasági érdekre is - enyhébben megítélhetővé teszik.

A fentieket értékelve a másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a szerződés határidőben történő teljesítéséhez szükséges darukapacitást ugyan nem biztosította, egy daru biztosításával a szerződéses határidő eleve nem volt teljesíthető, ennek a teljesítési késedelem mértékére gyakorolt hatását azonban az elsőfokú bíróság már figyelembe vette azzal, hogy az ezzel összefüggően bekövetkezett késedelmet eleve nem róta a felperes terhére. A beépítendő anyag hiánya miatt bekövetkezett csúszást szerződésben vállalt kötelezettségére tekintettel ugyancsak az alperes teljesítést késleltető magatartásaként értékelte.

A felperes a terhére rótt késett napok tekintetében nem hivatkozott olyan körülményre, amely az e körben felróható magatartását enyhébben megítélhetővé tenné, s ennek következtében a perben ilyent nem is bizonyított.

Megállapította a másodfokú bíróság azt is, hogy a kereset erejéig előterjesztett beszámítási kifogásra tekintettel az alperes a felperesnek felróható késedelemhez képest eleve 35%-kal mérsékelt összegben érvényesítette kötbérigényét.

A bírói gyakorlat szerint a szerződésben a késedelmes teljesítés esetére napi 1%-os mértékű kötbér kikötése nem túlzott, önmagában ezen az alapon kötbérmérséklésnek nincs helye. A kötbérszankció jellegénél fogva a szerződés teljesítésének biztosítéka. A gazdálkodó szervezeteknek fel kell tudniuk mérni, hogy reális-e az általuk szerződésszegés esetére felajánlott pénzüsszeg. (LB Gf.30.786/1991. - BH 1992/4. sz. 260.).

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság az alperesi fellebbezésben e körben írtakat elfogadva mellőzi az elsőfokú ítéletből a késedelmi kötbér maximalizálására, illetve mérséklésére vonatkozó indokokat.

Miután a kötbérmérséklése vonatkozó elsőfokú ítéletben kifejtett indokokkal a másodfokú bíróság nem értett egyet, s az alperesnek ezen a címen előterjesztett beszámítási kifogását teljes egészében alaposnak találta, a Ptk. 296.§ alapján a felperesi 17.000.000 forintos vállalkozói díjkövetelés a kötbérkövetelés beszámításával megszűnt. Erre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította.

A kifejtettek miatt a fellebbezésben továbbiakban hivatkozott körülmények vizsgálata - így az alperesi teljesítés tényleges időpontja, további késedelmi napok figyelembevétele, és ennek következményeként a szerződésszegéssel okozott kártérítés megítélhető mértékének módosítása - szükségtelen volt.

A fellebbezés sikerességére tekintettel a Pp. 78.§ (1) bekezdése, valamint az Itv. 74.§ (3) bekezdése folytán irányadó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján a felperest terhelő, alperes javára fizetendő elsőfokú perköltség összegét a másodfokú bíróság a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdésében és 4/A.§-ában meghatározott mértékre, a felperest terhelő, államnak fizetendő le nem rótt elsőfokú eljárási illeték összegét pedig a jogszabály szerinti maximumra emelte fel.

A másodfokú eljárásban a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján teljes pervesztességére tekintettel kötelezte a másodfokú bíróság a felperest az alperes javára másodfokú perköltség megfizetésére, amely az alperes által előlegezett 375.000 forint fellebbezési eljárási illetékből, valamint az alperest képviselő ügyvédnek a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (5) bekezdése, valamint 4/A.§-a alapján megállapított mértékű munkadíjából áll.

Pécs, 2011. április 12.

Dr. Juhász László s.k. a tanács elnöke, Dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, Dr. Fekete Bálint s.k. bíró